

Трибуна Молодого Вченого

УДК 347.2

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.3.25>СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН
ЩОДО ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ**Дектярьов Віктор Вікторович,**здобувач ступеню доктора філософії за спеціальністю «Право»
Науково-дослідного інституту правотворчості
та науково-правових експертиз
Національної академії правових наук України

У статті здійснено аналіз сучасного стану правового регулювання відносин щодо довірчої власності в Україні. Констатовано, що сьогодні, коли право довірчої власності розширило своє практичне застосування на площину забезпечення належного виконання кредитних і позикових зобов'язань, ситуація із розумінням та сприйняттям істинної сутності досліджуваної категорії ще більше ускладнилась, адже й досі залишається невирішеним як із теоретичної, так і з практичної сторони питання про те, чи є договір, що опосередковує відносини щодо встановлення режиму довірчої власності, підставою виникнення особливого різновиду права власності, чи все ж має місце обмежене речове право, похідне від права власності. Встановлено, що більшість країн континентального права, усвідомлюючи значну ефективність конструкції трасту у контексті сучасного розвитку приватноправових відносин, намагається створити достатні правові передумови для практичного застосування довірчої власності, проте з обов'язковим урахуванням необхідності її адаптації до особливостей правових систем цих країн, яким властиві абсолютність і неподільність права власності. Це призводить до трансформації традиційної сутності категорії трасту в правовому полі європейських країн і наділення її відповідними особливостями на тлі збереження основного призначення цієї категорії. Висловлено думку про те, що концепція довірчої власності як переходу права власності на майно від довірчого засновника до довірчого власника справді не дозволяє отождентити право довірчої власності із правом власності у розумінні ст. 317 Цивільного кодексу України. Довірча власність є особливим правовим режимом, який зумовлює виникнення в особи права фідучіарної власності, що безпосередньо впливає не лише на визначення обсягу права, а й на саме право. Обмежена за тривалістю, переліком правомочностей, отриманих фідучіарієм, цільовим використанням майна і остаточністю, яка її обтяжує, фідучіарна власність в принципі не наділена ні безстроковістю, ні абсолютністю, так само як фізичне утримання довірчим засновником об'єкта довірчої власності і користування ним не є звичайною власністю. Доведено, що довірча власність як правова конструкція у системі координат речових прав є результатом симбіозу категорій права власності, зміст якого обмежений зобов'язальним правовідношенням, і обмеженого речового права, кваліфікуючі ознаки яких взаємодоповнюють і взаємопоглинають одне одного, внаслідок чого утворюється особливий фідучіарний режим власності.

Ключові слова: власність, право власності, довірча власність, фідучіарні відносини, договір управління майном.

Dektyarev Viktor. The current state of legal regulation of trust property relations in Ukraine

The article analyzes the current state of legal regulation of trust property relations in Ukraine. It was established that today, when the law of trust property has expanded its practical application to the level of ensuring the proper fulfillment of credit and loan obligations, the situation with

understanding and perception of the true essence of the studied category has become even more complicated, because it still remains unresolved both from the theoretical and from the from the practical side of the question of whether the contract that mediates relations regarding the establishment of a regime of trust property is the basis for the emergence of a special type of property right, or whether there is still a limited property right derived from the right of ownership. It has been established that the majority of continental law countries, realizing the significant effectiveness of the construction of the trust in the context of the modern development of private law relations, are trying to create sufficient legal prerequisites for the practical application of trust property, but with the obligatory consideration of the need to adapt it to the peculiarities of the legal systems of these countries, which are characterized by absoluteness and indivisibility of ownership. This, in turn, leads to the transformation of the traditional essence of the trust category in the legal field of European countries and its endowment with appropriate features against the background of preserving the main purpose of this category. The opinion was expressed that the concept of trust property as the transfer of ownership of property from the trust founder to the trust owner really does not allow to identify the right of trust property with the right of ownership in the sense of Art. 317 of the Civil Code of Ukraine. Trust property is a special legal regime that causes a person to have the right of fiduciary property, which directly affects not only the definition of the scope of the right, but also the right itself. Limited in terms of duration, the list of powers received by the fiduciary, the intended use of the property and the finality that burdens it, fiduciary property in principle is not endowed with either perpetuity or absoluteness, just as the physical maintenance of the object of trust property by the trust founder and its use is not usual property. It is proved that trust property as a legal construction in the coordinate system of property rights is the result of a symbiosis of categories of property rights, the content of which is limited by the binding legal relationship, and limited property rights, the qualifying features of which complement and mutually absorb each other, as a result of which a special fiduciary property regime is formed.

Key words: *property, right of ownership, trust property, fiduciary relations, property management agreement.*

Виконання Україною зобов'язань, що виникли на основі ратифікованої Верховною Радою України 16 вересня 2014 року Угоди між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, супроводжується масштабними реформаційними процесами, що мають місце практично у всіх сферах суспільно-політичного та економічного життя нашої країни. Упродовж останнього десятиліття кожен з нас міг стати свідком численних спроб вітчизняного законодавця докорінно змінити підходи до організації та упорядкування суспільних відносин на тлі задекларованого Україною євроінтеграційного курсу та з огляду на це об'єктивної необхідності адаптувати вітчизняне законодавство до стандартів Європейського Союзу. Одним із важливих проявів такої адаптації стала імплементація та закріплення у параграфі 8 Глави 49 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) інституту довірчої власності як одного із видів забезпечення виконання зобов'язань за кредитним договором, що стало ще одним

кроком на шляху до остаточного укорінення цього інституту у межах вітчизняної правової системи.

Інститут довірчої власності в цілому не є новим для вітчизняної правової системи, адже він був імплементований у площину цивільного законодавства практично одразу після прийняття у 2003 р. ЦК України. Зокрема, ч. 2 ст. 316 у редакції кодексу від 01.01.2004 р. визначала, що особливим видом права власності є право довірчої власності, яке виникає внаслідок дії закону або договору управління майном. При цьому останній впродовж тривалого часу, аж до запровадження у 2019 р. забезпечувальної довірчої власності, залишався єдиною конкретизованою в ЦК України правовою підставою виникнення відносин щодо довірчої власності.

Сьогодні, коли право довірчої власності розширило своє практичне застосування ще й на площину забезпечення належного виконання кредитних і позикових зобов'язань, ситуація із розумінням та сприйняттям істинної сутності досліджуваної категорії ще більше ускладнилась, адже й досі залишається невирішеним як

із теоретичної, так і з практичної сторони питання про те, чи є договір, що опосередковує відносини щодо встановлення режиму довірчої власності, підставою виникнення особливого різновиду права власності, як це декларується в ч. 2 ст. 316 ЦК України, чи все ж має місце обмежене речове право, похідне від права власності. Актуальності додає й розроблена вітчизняними науковцями та практиками Концепція оновлення ЦК України, положення якої, крім іншого, пропонують надати інституту довірчої власності в межах правової системи України подальшого розвитку шляхом закріплення категорії фідучіарного фонду. Так, авторами Концепції відзначається, що поняття і місце фідучіарного фонду в системі цивільного права значною мірою залежить від розуміння правової природи цієї правової конструкції, зокрема як цільового майна (тобто визначеного метою), що передається в довірчу власність управителя, або як управління чужим майном, управитель якого не є власником. Якщо підтримати ідею, що фідучіарний фонд має фідучіарний ефект лише у випадку встановлення довірчої власності на майно фонду, а управління чужим майном не має необхідного фідучіарного характеру, то фідучіарний фонд повинен бути відображений у розділі «Власність» серед інших видів права власності, а управління чужим майном у розділі «Обмежені речові права», в якому представлені обмежені речові права. Якщо розглядати інститут фідучіарного фонду ширше, тобто як такий, що охоплює основні фідучіарні правові титули на майно (право довірчої власності і право управління чужим майном), то за таким підходом ч. 2 ст. 316 ЦК і глава 70 ЦК «Управління майном» підлягають виключенню, а положення про фідучіарний фонд потребують включення до окремого розділу [1, с. 26].

Отже, з огляду на назрілі перспективи розширення сфери застосування довірчої власності у вітчизняному правовому полі та вдосконалення механізму правового регулювання відносин, що виникають щодо неї, у тому числі шляхом його трансформації, цілком очевидно є потреба у виробленні єдиного уніфікованого розуміння сутності інституту довірчої власності

та у визначенні його правової природи, які є визначальними факторами подальшого існування та розвитку довірчої власності в Україні. При цьому не менш важливою є максимальна адаптація цього інституту до особливостей вітчизняної правової системи як однієї із систем цивільного права, у межах яких з огляду на традиційну концепцію неподільності права власності імплементація довірчої власності повинна бути винятково виваженою, продуманою та змістовно упорядкованою.

Варто зауважити, що внаслідок рецепції інститут фідучії у різних її інтерпретаціях та проявах знаходить своє відображення у правопорядках багатьох країн світу. Проте найбільш оригінальних та досконалих рис, на думку британських дослідників, інститут довірчої власності набуває в англо-американській правовій системі, де він традиційно відомий як траст (trust). Конструкція англо-американського трасту акумулює низку ключових елементів, серед яких: 1) активи, які утворюють майно, відокремлене від майна засновника або довіреної особи; 2) довірчі особи, що здійснюють управління активами на користь бенефіціара або благодійних фондів; 3) визначена мета, відмінна від вигоди довіреної особи; 4) суд або адміністративний орган із наглядовою юрисдикцією, які можуть бути залучені для моніторингу управління; 5) правовий титул власності, наданий довірчій особі; 6) можливість усної та навіть таємної домовленості щодо виникнення трасту; 7) конструктивні (законні) трасти можуть бути накладені судами постфактум без згоди сторін та ін. Сутність англо-американської моделі трасту загалом полягає в подвійності права власності, яке піддається поділу на два титули – законний, що належить довірчій особі, та справедливий, яким володіє бенефіціар. При цьому суб'єктами правовідносин, що опосередковуються трастом, є: а) засновник, якого також називають довірцем (установником); б) довірчий власник (фідучіарій); в) бенефіціар. Водночас допускається, що може мати місце кумуляція між якостями засновника та бенефіціара, довірчого власника та бенефіціара, так само як одній особі дозволено кумулювати всі три якості [2].

Відзначимо, що більшість країн континентального права, усвідомлюючи значну ефективність конструкції трасту у контексті сучасного розвитку приватноправових відносин, намагається створити достатні правові передумови для практичного застосування довірчої власності, проте з обов'язковим урахуванням необхідності її адаптації до особливостей правових систем цих країн, яким властиві абсолютність і неподільність права власності. Це призводить до трансформації традиційної сутності категорії трасту в правовому полі європейських країн і наділення її відповідними особливостями на тлі збереження основного призначення цієї категорії. Як слушно зазначають зарубіжні дослідники, «немає сумніву, що траст як сучасна інституція, відмовився від частини свого стародавнього одягу, одягнувши новий, сучасний одяг, походження якого ми знаходимо в інституті англосаксонського трасту, однак, не відмовляючись від принципів романо-германського права, що робить латинську фідучію інститутом, подібним до англосаксонського трасту, але водночас відмінним від нього» [3].

Вітчизняне цивільне законодавство не характеризується єдністю розуміння сутності інституту довірчої власності, який у площині приватноправового регулювання одночасно є: а) особливим різновидом права власності, який виникає внаслідок закону або договору (ч. 2 ст. 316 ЦК України); б) самостійним видом забезпечення виконання зобов'язань (параграф 8 Глави 49 ЦК України «Довірча власність»); в) речовим правом, похідним від права власності (п. 2 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»).

Не додає чіткості до розуміння сутності права довірчої власності й позиція Великої палати Верховного суду, викладена у постанові від 5 червня 2019 року у справі № 755/12638/15, за якою довірча власність полягає у наданні довірчому власнику речового права, обмеженого цільовим характером його здійснення в інтересах визначених осіб. Довірчий власник здійснює право власності на об'єкт довірчої власності лише для досягнення визначеної мети, яка обтяжує право довірчої власності [4]. Крім того, у постанові Об'єднаної

палати Касаційного господарського суду у складі ВС від 13 грудня 2019 року у справі № 916/15/18 суд зауважив, що, на відміну від права власності як цивільного права власника щодо володіння, користування та розпорядження належним йому нерухомим майном (ч. 1 ст. 316 ЦК України), що здійснюється власником в межах закону на власний розсуд та незалежно від волі інших осіб, право довірчої власності (ч. 2 ст. 316 ЦК України) та права управителя майна за договором управління можуть обмежуватися в силу закону (ч. 2 ст. 1029 ЦК України) або відповідно до умов укладеного договору управління майном [5]. Зважаючи на виняткову обмеженість розгляду справ, пов'язаних із застосуванням конструкції довірчої власності, що має місце у площині вітчизняного правозастосування, позиції вищих судових органів здебільшого полягають у виокремленні лише певних юридичних властивостей досліджуваної категорії, не маючи у своєму змісті комплексного цілісного бачення її правової природи, що суттєво ускладнює виникнення та формування усталеної судової практики у цій сфері.

Також варто згадати й про категорію договірної управління майном, відносини щодо якого регламентовані у Главі 70 ЦК України «Управління майном» та наділені цілком очевидно зобов'язальною природою. Водночас у ч. 2 ст. 1029 ЦК України зазначено, що договір управління майном може засвідчувати виникнення в управителя права довірчої власності на отримане в управління майно. Це свідчить про чітке розмежування вітчизняним законодавцем права управління майном та права довірчої власності, яке виникає на основі договору управління майном лише у випадку, якщо це прямо визначається в умовах договору. При цьому критеріїв такого відмежування законодавством не визначено. Такий підхід, як слушно зазначає Р.А. Майданик, віддзеркалює негативну вітчизняну нормотворчу звичку поспішно ділити і роз'єднувати єдині за своєю сутністю правові явища на окремі правові інститути, хоча їх предмет становлять однорідні відносини. У цьому контексті не є винятком правовідносини управління майном, які за своєю природою мають особливо довірчий, фідучіарний характер.

Правові норми, які регулюють зазначені однорідні відносини, мають відображати спільну природу фідуціарних відносин, яким одночасно властиві ознаки речового і зобов'язального права. Це зумовлює необхідність їх автономного місця в системі цивільного права, можливо, на стику речового та зобов'язального права через регулювання цих відносин окремим розділом Книги третьої «Речове право», зважаючи на пріоритетну роль положень про речово-правові титули і майно, яке перебуває в управлінні, як особливий об'єкт цивільного права. Сьогодні з огляду на відсутність єдиного розуміння фідуціарної природи цих відносин і згідно з ЦК України довірча власність вважається сферою права власності, а управління майном вважається сферою зобов'язального (договір-ного) права [6, с. 31].

На нашу думку, основною проблемою вітчизняного законодавства у частині створення правової бази для можливості ефективного упорядкування відносин у сфері довірчого управління майном стала доволі поспішна імплементація категорії довірчої власності у вітчизняне правове поле без попереднього цілісного розуміння її сутності і юридичної природи, потенційно запрограмованих функцій, сфери практичного застосування і місця у системі цивільно-правових інститутів, що суттєво ускладнило розроблення належного механізму правового регулювання відносин у цій сфері та створило плацдарм для численних доктринальних дискусій.

У жодному разі не претендуючи на першість у детермінації винятково унікальної правової природи довірчої власності, на основі проведеного порівняльно-правового аналізу законодавчих підходів низки європейських країн до нормативного закріплення цієї категорії, а також з урахуванням особливостей вітчизняного правового регулювання відносин у сфері довірчого управління майном зосередимось на окремих найбільш дискусійних аспектах сутності цивільно-правової категорії довірчої власності.

Першим і, на нашу думку, найважливішим є питання про те, чи справді право довірчої власності за своєю природою є особливим різновидом права власності, як це задекларовано у ч. 2 ст. 316 ЦК Укра-

їни, чи воно наділене характером речового права, похідного від права власності. З цього приводу О.В. Ільків зазначає, що довірчу власність не можна ототожнювати з правом власності. Довірчий власник наділений повноваженнями, які мають похідний характер від правомочностей власника, що складають зміст права власності. Повноваження довірчого власника обмежуються положеннями законодавства та, наприклад, договором управління майном, а також іншими видами договорів, які є підставою для виникнення довірчих речових відносин [7, с. 50]. Натомість, на думку К.Г. Некіт, довірчому власнику передаються всі повноваження, якими володіє сам власник, що дає підстави говорити про те, що у якості особливого різновиду права власності під правом довірчої власності слід розуміти право власності на передане в довірчу власність майно, обмежене умовами трасту чи законом та необхідністю діяти відповідно до визначеної установником трасту мети [8, с. 173]. Цієї позиції дотримується й А.А. Гончарук, на думку якого довірча власність – це така форма власності, особливість якої полягає в тому, що одна особа є власником майна, відчужуваного йому другою особою для певних цілей, вказаних відчужувачем, або, як його ще називають, засновником [9, с. 98].

Для віднайдення відповіді на це питання зазначимо, що жодне із законодавств європейських країн не визначає поняття довірчої власності з позицій розкриття його видової належності до речових прав: вона нормативно не асоційована ні з правом власності, ні з обмеженим речовим правом. Тобто зарубіжні підходи до розуміння сутності довірчої власності (фідуції, трасту) здебільшого обмежуються сприйняттям її як юридичної конструкції, на основі якої відбувається перехід права власності на майно від довірчого засновника до довірчого власника з метою його цільового використання, використовуючи для означення сутності цього інституту терміни «операція», «правочин», «правовідношення» тощо. Отже, виникає питання про те, чи рішення не ототожнювати довірчу власність із певним видом речових прав було зумовлене дискусійністю та відсутністю розуміння її правової природи, чи така особливість законодав-

чої техніки стала обдуманим і виваженим кроком з огляду на специфіку фідуції як юридичної категорії.

Відзначимо, що концепція довірчої власності як переходу права власності на майно від довірчого засновника до довірчого власника не дозволяє ототожнити право довірчої власності із правом власності у розумінні ст. 317 ЦК України, яке акумулює в собі тріаду правомочностей власника щодо володіння, користування та розпорядження майном і передбачає здійснення їх найбільш абсолютним чином за власною волею і незалежно від волі інших осіб. На нашу думку, довірча власність є особливим правовим режимом, який зумовлює виникнення в особи права фідуціарної власності, що безпосередньо впливає не лише на визначення обсягу права, а й на саме право. Обмежена за тривалістю, переліком правомочностей, отриманих фідуціарієм, цільовим використанням майна і остаточністю, яка її обтяжує, фідуціарна власність в принципі не наділена ні безстроковістю, ні абсолютністю, так само як фізичне утримання довірчим засновником об'єкта довірчої власності і користування ним не є звичайною власністю. Вважаємо, що довірча власність як правова конструкція у системі координат речових прав є результатом симбіозу категорій права власності, зміст якого обмежений зобов'язальним правовідношенням, і обмеженого речового права, кваліфікуючі ознаки яких взаємодоповнюють і взаємопоглинають одне одного, внаслідок чого утворюється особливий фідуціарний режим власності.

На нашу думку, категоричність у питанні категоріального віднесення права довірчої власності до права власності чи до обмеженого речового права не сприяє встановленню його істинної сутності та унеможлиблює сприйняття його подвійної правової природи. Ідеться, зокрема, про те, що, з одного боку, право довірчої власності наділене деякими ознаками права власності, основним аргументом на користь чого слугують правові наслідки застосування конструкції довірчої власності, які передбачають факти припинення права власності в довірчого засновника і його виникнення у довірчого власника, незважаючи на обмеже-

ність обсягу правомочностей останнього у процесі здійснення права довірчої власності, на чому вітчизняний законодавець мав намір акцентувати, визначаючи у ч. 2 ст. 316 право довірчої власності як особливий різновид права власності. З іншого боку, воно одночасно наділене й ознаками обмеженого речового права, яке виникає в довірчого засновника після виникнення права довірчої власності, за яким право власності на об'єкт довірчої власності належить довірчому власнику, проте довірчий засновник резервує для себе окремі правомочності щодо, наприклад, користування об'єктом чи його фізичним володінням (ст. 597-4 ЦК України), у чому проявляється нерозривність правового зв'язку довірчого засновника і об'єкта довірчої власності у процесі існування фідуції.

Отже, вважаємо, що при встановленні сутності права довірчої власності слід усвідомлювати його дуальну, змішану правову природу, що проявляється у сприйнятті його і як особливого різновиду права власності обмеженого характеру, яке належить довірчому власнику внаслідок передачі йому права власності довірчого засновника, і як обмеженого речового права, що виникає у довірчого засновника після встановлення права довірчої власності внаслідок збереження правового зв'язку між ним та об'єктом довірчої власності (зокрема, резервування правомочності щодо користування). У цьому контексті варто підтримати позицію Г.В. Буяджи, яка заперечує розщеплення права власності на майно у правовідносинах довірчої власності. На думку дослідниці, більш точно і правильно говорити, що в трасті учасники володіють різними майновими правами (або, якщо іншими словами, різними повноваженнями) на майно, передане в траст [10, с. 15]. Тобто по суті під час встановлення довірчої власності відбувається не розщеплення права власності, а послідовний функціональний розподіл правомочностей, що складають зміст права власності, між учасниками довірчих відносин, який є ключовою передумовою функціонування механізму довірчої власності.

Не позбавлене дискусійності й питання про те, які ж аспекти категорії довірчої власності є домінуючими в її правовій природі – речові чи зобов'язальні. Як зазначає

О. Кіріак, наразі склалися три основних доктринальних підходи до визначення правової природи довірчої власності: 1) облігаторний, прибічники якого відстоюють точку зору, згідно з якою для довірчих правовідносин як зобов'язальних характерним є задоволення інтересів уповноваженої особи шляхом вчинення певних обов'язкових дій зобов'язаною особою щодо належних довірцелі певних майнових благ. Сутністю та призначенням таких дій є не сам факт передання певного майна від боржника до кредитора (на відміну від речових правовідносин, де передавання майна є свого роду самоціллю), а забезпечення цим самим виконання зобов'язання за кредитним договором чи договором позики; 2) респосесійний підхід, прибічники якого наголошують на виключно речовій природі довірчих правовідносин, оскільки повноваження довірчого власника, якому протистоїть невизначене коло осіб, сконструйовані за схемою, що аналогічна повноваженням власника, тому вони можуть бути лише обмеженими речовими правами; 3) комбінаторний підхід, прибічники якого наголошують на тому, що довірчі правовідносини перебувають наразі на стику зобов'язальних і речових відносин, тому всі аргументи поціновувачів попередніх течій тут пропонується використовувати не в якості взаємовиключних чи взаємозаперечних, а, навпаки, в якості взаємодоповнюючих критеріїв [11, с. 87–88].

На нашу думку, найбільш компромісним та оптимальним в частині всеохопного врахування особливостей довірчої власності як правової категорії, зокрема підстав її виникнення та правових наслідків, що нею опосередковуються, є третій підхід, заснований на неприпустимості нівелювання

комплексної правової природи довірчої власності та надання переваги речово-правовим аспектам над зобов'язально-правовими, і навпаки. Це цілком виважено, оскільки об'єктом права довірчої власності є майно, що свідчить про речовий характер досліджуваного інституту. Водночас правовою метою встановлення довірчої власності є не стільки факт володіння довірчим власником її об'єктом, скільки вчинення ним певного спектру дій щодо цього майна, тобто цільове його використання для досягнення економічно бажаних для суб'єктів результатів. Це демонструє зобов'язальний аспект правової природи довірчої власності. Отже, у контексті довірчої власності йдеться про опосередкування особливого речового права, обтяженого обов'язком із вчинення щодо нього дій в інтересах вигодонабувача, що, вочевидь, свідчить про комплексну правову природу довірчої власності. При цьому, на нашу думку, відповідь на питання про те, чи є ця природа речово-зобов'язальною чи зобов'язально-речовою, залежить від того, що саме ставити на перший план при здійсненні правового аналізу довірчих правовідносин – передання майна у власність чи вчинення щодо нього дій, породжуваних зобов'язанням, що, між тим, не позбавлене частки умовності та упередженості.

Підсумовуючи, варто наголосити, що довірча власність як правова категорія є квазітрастовою конструкцією, що уможливає передання довірчим засновником права власності на майно довірчому власнику з метою цільового його використання та досягнення економічно бажаних результатів, що супроводжується функціональним розподілом правомочностей, які входять до змісту права власності між суб'єктами довірчих правовідносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128 с.
2. Stathis Banakas. Understanding Trusts: A Comparative View of Property Rights in Europe. InDret 1/2006. Barcelona, February 2006. URL: https://indret.com/wp-content/uploads/2007/05/323_en.pdf (дата звернення: 10.07.2023).
3. Mădălina Afrăsinie, Dana Margareta Cigan, Mirela Steluța Croitoru, Daniel Marius Cosma, Marius Eftimie, Gabriela Cristina Frențiu, Eugenia Florescu, Lucia Irinescu, Loreley Mirea, Florina Morozan, Mihaela Păpureanu, Ovidiu Podaru, Ioan Popa, Eugen Roșioru, Andreea Corina Târșia, Carmen Tamara Ungureau, Noul Cod Civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență, Vol. I. Art. 1-952, Ed. Hamangiu, București, 2012, P. 1083.

4. Постанова Великої палати Верховного суду від 05.06.2019 р. № 755/12638/15-ц. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/82308714> (дата звернення: 10.07.2023).

5. Постанова Верховного суду у складі колегії суддів об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 13.12.2019 р. у справі № 916/15/18. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/86742529> (дата звернення: 10.07.2023).

6. Майданик Р.А. Україна на шляху до уніфікованої трастоподібної конструкції в умовах глобалізації. *Право України*. 2021. № 5. С. 29–49.

7. Ільків О.В. Правова природа довірчої власності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2021. № 50. С. 50–53.

8. Некіт К.Г. Принципи DCFR та сучасна концепція довірчої власності (трасту) в Україні. *Часопис цивілістики*. 2015. № 18. С. 171–174.

9. Гончарук А.А. Право довірчої власності. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. № 2. С. 97–101.

10. Буяджи Г.В. Проблемні питання визначення правової природи трасту. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 5. С. 10–16.

11. Кіріяк О.В. Право довірчої власності: інтеграція зобов'язальних та пропріетарних елементів. *Слово національної школи суддів*. № 3 (32). 2020. С. 84–93.